

36/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„Dej se vůle Páně!“

(Skutky apoštolské 21, 14)

Skutky apoštolské 21

Prostá historie

Jedna drobnost. Historik Lukáš si všiml Pavlova klekání. Zaznamenali jste také? Při loučení s Efezskými (20, 36) a podruhé tady, když dojede do Týru, tak si s křesťany Pavel kleká. Prostě položí svá kolena a modlí se. Není to obřadné klekání před Hospodinem, je to klekání s lidmi. Je to spíše rys společenství před všemohoucím Pánem, který může na jedné straně posílat varování před cestou do Jeruzaléma a na druhé straně může chtít – a to zároveň – aby tam Pavel šel. Co si mohl lidsky Pavel myslet o Božím záměru, o Božích plánech? Na jedné straně chce to a na druhé ono! Proto před nám kleká. Pavel je tu tolik podobný svému Pánu, který věděl, co jej v Jeruzalémě čeká, mluvil o tom – nenechal se Petrem zastavit ¹ a šel. Pak si v zahradě v Getsemane také klekl a modlil se. ² I závěr, který v Cesareji udělali, byl stejný. „Dej se vůle Páně!“ Ve chvíli, kdy nevíme co a jak, bychom se měli naučit společně klekat a nestydět se za to.

Pavel jede přes Kós, kolébkou medicíny vycházející z diagnózy ³ – tedy zkoumání příčin a příznaků nemoci. Na Kósu byla poměrně velká židovská komunita a Pavel měl jen jeden den na to, aby tamním obyvatelům něco řekl. Pokračuje na ostrov Rhodos a směřuje k Palestině. Je to prostě popsaná historie, není tu moc zvláštních věcí. Lidským historickým análům je bližší psát milosrdnou historii. Zabalit a upravit co se dá. Lukáš píše prostou historii a spoléhá na Boží milost. To je ten rozdíl!

Strach

Lukáš píše o Mnasonovi z Kypru, který byl jedním z prvních učedníků, ale dosud jsme o něm nic nevěděli. Teď hostí Pavla. Taky obyčejnost! Starší Jeruzalémského sboru míchají radost a chvály se strachem. Bojí se především Židů, kteří uvěřili v Krista a jsou nadšenými zastánci Zákona. Dost zvláštní spojení.

Rada, kterou Pavlovi dali silně kulhala, protože se skládala z něčeho co Pavel neplánoval a neřídil. Bylo to tak trochu divadlo, které se chtělo zalíbit a zapomínalo na zlovůli Pavlových nepřátel. Pokud té komedie Pavel nikdy nelitoval, zajímalo by mne, zda jí někdy litovali jeruzalémští starší, protože Pavla dostali do pasti. Všechno bylo v rukou Božích – i jejich hloupá rada. Nicméně pokání by jim neškodilo, především by se mohli kát ze strachu a hlouposti. Pokání člověku nikdy neuškodí.

Bezprávi bez logiky

Zdá se, jako by Lukáš popisoval svět jedenadvacátého století. Bezprávi, které se kolem Pavla seběhlo nelze vysvětlit. Šílenství dnešní doby, bezprávi a naprosto chybějící logiku zla také nelze pochopit. Pavel je v okamžení věznem se dvěma řetězy. A Pavlovo skvělé kázání v řetězech budeme číst příště. Jisté je, že jej chápala jen část okolostojících, a ti, kdo jej pochopili, získali ještě větší důvod Pavla zabít. Nemáme tu zprávu ani o jednom, který by v tu chvíli uvěřil. Ale to už je následující kapitola.

1 Petr si ho vzal stranou a začal ho kárat: "Bud' toho uchráněn, Pane, to se ti nemůže stát!" Ale on se obrátil a řekl Petrovi: "Jdi mi z cesty, satane! Jsi mi kamenem úrazu, protože tvé smýšlení není z Boha, ale z člověka!" (Matouš 16, 22n)

2 Pak se od nich vzdálil, co by kamenem dohodil, klekl a modlil se: "Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, ale ne má nýbrž tvá vůle se staň." (Lukáš 22, 41n)

3 Hippokrates z Kósu (460 – cca 377 před Kristem.) Na Kósu měl Asklepeion, což byly vlastně velké lázně, kde se člověk léčil tím, co jedl a pil. Teče tam výtečný horský pramen.

37/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„Hle, jdeme do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; odsoudí ho na smrt a vydají pohanům, aby se mu posmívali, zbičovali ho a ukřižovali; a třetího dne bude vzkříšen.“

(Matoušovo evangelium 20, 18n)

Skutky apoštolské 21, 34 – 22, 30

V řetězech

Kdokoliv, kdo se v té době bouřil proti protektorátu Říma, musel být šilencem. Proto je Pavel považován za poblázněného Egypt'ana, na kterého byl vypsán zatykač. Jenže: Pavel se představuje jako vážený Žid z Tarsu s výraznou autoritou. Míjí se hájit a s velitelem jedná jako rovný s rovným. Dostává dovolení mluvit ze schodiště pevnosti Antonia. To je také nebývalé! A míjí mluvit vybranou hebrejštinou. A právě ta řeč mu zjedнала naprostý klid a pozornost. I v takovéto chvíli má smysl mluvit k lidem jejich vlastní řečí a být s nimi zajedno v tom, v čem se dá. Nenechal se strhnout hořkostí, hněvem a zoufalstvím. Pavel měl klasické vychování a řádná studia židovského zákona, a proto se posluchačům představuje jako jeden z nich. Ten přístup je velice důležitý.

Řeč kajníka

Pavel má odvalu k pokání. Mluví o tom, co dělal, vzpomíná na pouta, která nasazovali biřící jeho obětem a na jejich smrt. Dokonce připomíná svůj podíl na ní. Jmenovitě na Štěpánově smrti. Má státnickou odvalu převzít odpovědnost za to, co se stalo. Nedělá se zajímavým, nenahání body u posluchačů. Neměl, nemá a nebude mít jejich sympatie. Má na rukou i nohou jejich řetězy. Nepotřebuje jejich přízeň. Věděl od Pána dopředu ve zjevení, o kterém se dozvídáme až nyní, že přízeň Židů mít nikdy nebude.

Pavel potřeboval tuto chvíli ustát a proto mu Duch svatý zjevoval dopředu jeho zatčení. Stejně tak si jím byl jist náš Pán na cestě do Jeruzaléma. Věděl, co jej čeká a stejně tam šel. A věděl to proto, aby to zvládl. Jak ustojíme my svůj současný život a podmínky, které nás čekají? Co slyšíme od Pána pro svou budoucnost? Nebo je to jen pro apoštoly? Nebo počítáme jen s úspěchem?

Pro naše svědectví o Božím díle existuje pravidlo, že popis naší minulosti má zahrnovat maximálně třetinu času a textu. Tady se Pavel k ničemu dalšímu nedostal. Když chce mluvit o současnosti, o tom, co Bůh dělá dnes, zástupy posluchačů propadnou šilenství. Pohané nesmí být v souvislosti s vírou ani zmiňováni!

Přesto, že to Pavel neřekl celé, dozvídáme se v jeho obhajobě i naprosto nové skutečnosti. Je to zpráva o rozhovoru ve vytržení mysli. Bylo to v jeruzalémském chrámě, kde mu Pán svěřil znovu své poslání k pohanům. To vidění potvrzovalo zážitek v Damašku a bylo pro Pavla klíčovým. Ale v předchozích zprávách o něm není ani zmínky (Skutky 9, 29n).

Ještě jedna malá zmínka stojí za pozornost: Ve Skutcích 9, 7 čteme, že Pavlovi průvodci před Damaškem *slyšeli sice hlas, ale nespatrihli nikoho*. Tady Pavel říká: *Moji průvodci viděli sice světlo, ale neslyšeli hlas toho, kdo ke mně mluvil*. (Skutky 22, 9). Zdánlivý nesoulad výpovědí skrývá spíše pravdu, že slyšet a rozumět jsou dvě odlišné věci. Slyšet *hlas* a zaznamenat *zvuk*, to je rozdíl. Jen Pavel potřeboval slyšet a rozumět.

Bičovat Římana bez soudu se nesmí

Pro obyčejného římského setníka je komunikace mezi Pavlem a Židy nepochopitelná. Nejen pro tu hebrejštinu, které nerozuměl. Ale i pro Pavlův klid a odvalu. A taky pro tu sílu, kterou se domáhají davy Pavlovy smrti. Řím má jen jeden způsob, jak se dostat k pravdě: Násilí. Bičovat a vyslýchat. Tady se Pavel ale ohradí. Nejenom vážený Žid z Tarsu, ale také od narození římský občan! A ten nesmí být bez soudu ani spoután! Natož i bičován! Ve Filipis se zbičovat nechal a až teprve potom se ohradil římským občanstvím. Proč asi?

Pavel to řádně veliteli posádky zkomplikoval. Nebude to lehké rozlousknout. První představa, že se rychle vypořádá s pouličním buřičem, vzala za své. Teď bude muset sežvat židovskou vládu a její poradce a složitě kličkovat. Pavel v tom však nevidí naděje pro svobodu, má v tom příležitosti pro svědectví.

38/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„Běda vám! Slepí vůdcové, cedíte komára, ale velblouda spolknete!“
(Matoušovo evangelium 23, 24)

Skutky apoštolské 23, 1-11

Stěna obílená

Ananiáš syn Nebedeauv byl nejvyšším knězem od roku 47 do roku 59 po Kristu, kdy byl zavražděn na prahu Židovské války pravděpodobně židovskými radikály. Byl to morální mrzák, který namísto vlády pro Izrael krutě potlačoval jakýkoliv projev nespokojenosti s římským protektorátem. Pavla nařídil preventivně políčkovat. Pavlova slova vůči němu byla nanejvýš vhodná. Nicméně velice silná. Vydal Ananiáše Božím soudům. Nic vhodnějšího pro něj neseď, než stěna obílená. To je stěna hrobu, který měl zdaleka varovat, že na tomto místě není nic jiného, než smrt a nečistota mrtvol⁴. Pavel dodá po napomenutí, zda ví, koho právě urazil, ironické vysvětlení asi takto: „Nevěděl jsem, že by tenhle člověk mohl být považován za velekněze. Ví, že je psáno: Nebudeš tupit vládce svého lidu...“

Velekněžství bylo dědičné. Fakticky však musel velekněz být potvrzen králem či římskou mocí. Tedy žádná náboženská svoboda. Tak například: Annáš sloužil od roku 6 do roku 15 po Kristu. Přesto je jmenován třeba u soudu nad Kristem⁵. Po jeho sesazení vládli jeho synové. Po nich fakticky vládl od roku 18 po Kristu zeť Annášův Kaifáš spolu s rodinou Annáše⁶. Jeden ze synů Annášův se k úřadu vrátil na tři měsíce v roce 62, po nichž byl odvolán. Z toho všeho je vidět, že výkon této vlády byl tedy silně neuspořádaný.

Kristovi lidé nejsou pasivně poslušnými poddanými jakékoliv vlády. Vládě mají právo dát najevo, že nežije tak, jak by měla žít. Soudit vládce bude Bůh, ale rozsuzovat, zda konají vládci svou vládu dobře, má každý poddaný v jakémkoliv režimu⁷.

Kde není o čem se bavit

Před Židy neměla debata smysl. Pavel se jí už ani věnovat nechtěl, proto záměrně vyvolal spor mezi dvěma politickými stranami náboženské vlády. Když se do sebe pustili, ztratil se poslední rozumný důvod setrvávat v tomto shromáždění. Proto velitel Pavla vyvedl z té vřavy a zavedl opět do pevnosti.

Není to jen příkladem Pavlových schopností využívat poměry ve veřejnosti. Je to především známka neschopnosti poslanecké sněmovny starého protektorátního Izraele. Nejen, že její předseda, velekněz Ananiáš, není skutečným veleknězem. Ale i předáci, poslanci nejsou tím, čím by být měli. Je to obrázek úpadku židovství. Jestlipak je dnešní debata ve státě či v církvi rozumná nebo se také vyžívá v naprostých hloupostech? Co stačí naší sněmovně, aby se celý den utápěla v nic neříkajících projevech? Církev, která nemá jasné vedení a církev, která se nechá vzrušovat pitomostmi, je také k ničemu. Uspěl by Pavel, když by naše shromáždění chtěl okamžitě rozhádat?

Pavel zná svůj úkol

Z takového stavu veřejných věcí na člověka padne tíseň. Je pak možné někde očekávat rozumnou vládu? Má smysl se o něco snažit, když předáky lidu jsou taková podivná stvoření? Boj s hlupáky je vysilující.

Pavel však dostává jisté vidění, ve kterém se nemusí obávat žádného zmatení. Pán jej posiluje na cestu do Říma. Takže svatý Pavel to má jasné, půjde a bude vydávat svědectví. Až na smrt. Bratři katolíci se sv. Pavlovi letos více věnují a slavnostně zkoumají jeho domnělé místo posledního odpočinku⁸. Vzpomínají tak dva tisíce let od Pavlova narození. Platí však provždy, že Pán Bůh posiluje své vyznavače. Když je všude vidět jen zmar a zmatek, Pán zjevuje svá jasná slova. Pokud udržíme směr služby a svědectví ani nás nenechá náš Pán plácet na suchu!

4 Matoušovo evangelium 23, 27

5 Janovo evangelium 18, 13-24 a také u výsledku Petra a Jana ve Skutcích 4, 6

6 Lukášovo evangelium 3, 2 na začátku působení Jana Křtitele už nebyl Annáš přímo ve funkci, přesto jeho rodina měla na vládu vliv.

7 Viz znění Římanům 13 a Zjevení Janovo 13

8 <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=11453>

39/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„většina bratrů, kteří se spolehli na Pána, se kvůli mým poutům ještě více odvažují mluvit beze strachu slovo Boží.“
(Dopis Filipenským 1, 14)

Skutky apoštolské 23, 12-35

Rodina

To, že má Pavel sestru v Jeruzalémě, to jsme nikdy neslyšeli. Že za ním stojí rodina, to je zpráva, která nám Pavla zlidšťuje. Ví, jak to chodí v rodině, i když sám není ženat. Když byl v Jeruzalémě, byl blízko svým milým, možná u nich někdy i bydlel⁹. To, že mládenec odchytil zprávu může být „náhoda“, nicméně takové se nedějí. Pavlův synovec, kterého vůbec neznáme jménem, zahrál důležitou roli. Zjistil zásadní informaci: Čtyřicet mužů nechce jíst a pít, než Pavla zabijí. To bylo přímo náboženské zanícení pro věc, byli jistě svědkové takového slibu a ten se nedal jen tak vzít zpět. Čtyřicet spřisahanců Zelótů je symbolickým počtem, který říká, že zlikvidovat Pavla je zcela zásadním úkolem, o který jde v první řadě. Je to jako muslimská *fatva*, kterou jsou postizeni zásadní nepřátelé islámu¹⁰.

Pavel byl Římanem, navíc vězněm svědomí, nikoli zločincem. Takovým vězňům se dopřávalo podstatně mírnější vězení a zůstávala jim možnost přijímat návštěvy. Synovec, který mohl projít a posloužit je toho dokladem. Svoje poselství nemusel vyklopit u brány, ale až na doporučení Pavlovo se dostává před velitele, který na toto doporučení dá!

Je dobře si položit otázku, kde byli jeruzalémští křesťané. Kde byli bratři v této chvíli? Před tím Pavlovi zařizovali i to, co nemohli. Vymýšleli komedii (Skutky 21, 22nn) a nyní? Proč oni neinfiltrovali do židovských center a nesnažili se alespoň zjistit, co se chystá! Pavla se nikdo nezastal! I to, že v tuto chvíli jakoby nebyli, o něčem vypovídá. Za kým stojíme my? Jak bychom takovou situaci řešili dnes my?

Před císařem stát

Pavel ve vyzrazeném spiknutí neviděl záchranu života, nestaral se o sebe. Měl v tom potvrzení Boží vůle na cestu do Říma. To je samo o sobě zajímavým testem pro nás, zda směřují všechny záznaky pro nás k naplnění našich cílů, k tomu, aby bylo dobře, aby byl klid, abychom si odpočinuli – nebo jsou proto, abychom mohli ještě více sloužit a naplnit Boží vůli. Pavel dovede mluvit o sobě a svých potřebách. Ty mu však mají sloužit především pro naplnění Božích cílů. Kde máme stát my? Kde máme se svým svěděním obstát my? Co po nás Pán Bůh chce?

Když úředníci a silové složky dělají to, co dělat mají...

Za pozornost stojí akce římské armády, která tu také slouží Hospodinu. Římští setníci a vojáci v příběhu Pána Ježíše nakonec hrají lepší roli, než chrámová stráž. Tady také. A to je pak paráda. Počítejte 270 mužů v sedle a pěšky. A za tmy! To je regiment! To je cvičení! Do Antipatridy (48 km) není na hodinku, jako dnes. A druhý den přesun jízdy z Antipatridy na vrchní štáb do Cesarey 45 km. Pavel si tato čísla pamatoval a později je Lukášovi nadiktoval. Vězení v Herodově domě bylo opět spíše domácím vězením. Podle vykopávek z Cesarey víme, že to byl spíše palácový pobyt.

Ještě zajímavější je dokument, který Lukáš někde sehnal. Cítuje v kapitole dopis římského velitele Klaudia Lyziáše i s oslovením Felixe, římského místodržitele, bývalého otroka. O tom ale více později.

Felixova otázka po provincii a odpověď nám napovídá, že ne všechno mohl Felix soudit. Pavlova pře mu vlastně nepřipadla do jeho pravomocí, takže mohl posloužit jen výslechem. Počká tedy na žalobce. Římské impérium fungovalo jako dnes Evropská unie. A alespoň v tom bylo velice pokrokovým útvarem.

9 Skutky 21, 16 - Je vidět, že při tomto posledním příchodu zařizovali bydlení u Mnásona z Kypru. Výslovně zmíněný privát může být dokladem Lukášovy přesnosti, nicméně může být i znamením, že tentokrát to nenechali na Pavlovi.

10 Salman Rushdie, autor Satanských veršů, románu nepřítelů vstřícného islámu a Mohammedovi

40/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„A když vás obžalují, nedělejte si starosti, jak a co budete mluvit; neboť v tu hodinu vám bude dáno, co máte mluvit.“
(Matoušovo evangelium 10, 19)

Skutky apoštolské 24, 1-27

Žaloba?

Velekněz vycestoval na téměř stokilometrovou cestu do Cesareje a proti Římanovi Pavlovi se vyzbrojil Tertullem, právníkem, jehož latinské jméno znamená zřejmě *Třetí*. Tertullus byl vyškolen v řečnických finesách a začal opěvovat Felixe. Felix, což znamená *Šťastný*, byl však spíše naprostým opakem toho, co Tertullus vyzpíval. Buď to nevěděl, nebo chtěl zahrát na vtíravou notu. Politicky citlivým lidem se musí obracet žaludek, když ty řeči právníka třetí třídy musí poslouchat. Za Felixe byla v Palestině přece naopak povstání – žádný mír. Felix byl původně otrokem a pak se dostal do přízně. Jeho bratr byl vysokým úředníkem císaře Klaudia, proto se ničeho nemusel bát. Jeho třetí ženou byla Židovka, kterou sebral jejímu manželovi. Krutosti jeho prokurátorování se těžko historicky dokazují, ale pověst o nich byla trvalá. Svou opovážlivostí probouzel vzpoury, jakýsi Egyptan vedl jedno z nich. Traduje se, že čtyři stovky povstalců nechal Felix pobít, dvě stovky zajmout. Egyptan ale upláchl a setník v Jeruzalémě si myslel, že jím je Pavel. Felix byl pravděpodobně odvolán za to, že nezvládl svou roli a situaci v provincii spíše polarizoval. Pavel byl před Felixem obviněn z akce proti státu, tak zvaný *crimen majestatis*. Dobře známá protistátní činnost našich kazatelů se tomu dost dobře rovnala. Dále znepokojoval státem uznané náboženství Židů propagací jakési sekty Nazarénů. To je také dost známý přečin – tzv.: *mařena*, tj. maření dozoru státu nad církvemi. Třetí čin na hraně zákona: Vnucování nových božstev, což je protiřímské jednání. A čtvrtý je protižidovský – znevážení chrámu.

Pavlova obhajoba!

Jediné, co Pavel zdůraznil ve svém střídmém úvodu, jsou čtyři roky Felixových zkušeností s prostředím v Palestině. Z jeho obhajoby se také poprvé dozvídáme, že do Jeruzaléma přivezl peníze ze svých cest. To se nikde zatím neříkalo. Jinak si nepřipouští ani náznakem provinění, která se proti němu staví a přiznání, že zvolal před veleradou svoje vyznání o víře zmrtvýchvstání je spíše výsměchem žalobcům a úrovni soudního jednání...

Felix vycítil, že Pavel může být zdrojem peněz, a tak si jej schoval a navštěvoval jej dokonce i s manželkou. Pavel využil svého dvouletého pobytu v Cesareji k usilovné práci. S místodržitelem došel dokonce tak daleko, že Felix pocítil úzkost nad svou minulostí. Asi bylo proč. Nicméně více nevíme. Tím to vše pro nás končí a dále nedohlédneme.

Felix byl nakonec odvolán a namísto něj přišel Porcius Festus. Pavel mu zůstal jako součást předávacího formuláře od Felixe.

Církev si mohou u nás také připadat, jako součást státního inventáře. Nezbyvá jim, než držet svědectví a o více nestarat. Kdo ví, jak to dopadne s těmi, kteří slyšeli?! Žalobců bude vždycky dost. Hlavně, aby neměli proč obvinít. Svědomí měl Pavel čisté. I my si jej takové musíme zachovat.

41/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

„Pilát se ho zeptal: „Ty jsi ten židovský král?“ On mu odpověděl: „Ty to říkáš.“
(Lukášovo evangelium 23, 3)

Skutky apoštolské 25, 1-27

K císaři se odvolávám!

Nastoupil nový místodržící Portius Festus (59. až 62, kdy zemřel). Ustanovil jej Nero a král Agrippa II. byl jeho známým. Pavel se stal prokurátorovým politickým nástrojem. V politice hrají prim velice často jiné věci, než politika. Pavel Festovi naznačil jasně, že si je toho vědom (8. verš)! Jeho okovy jsou mostem vztahů místodržícího, Židů a také jejich krále. O Pavla nejde nikomu, jen Židům. Ani dva roky nepomohly k tomu, aby Židé vychladli. Nezapomínají! To je jejich vlastnost. Pavel chce už dál. Spor před Festem, kam okamžitě přijeli už ne právníci (To totiž před Felixem nepomohlo a proč by se za římské právníky měly dál vyhazovat peníze...) ale sami Židé a žalovali a žalovali. Nic však dokázat nemohli.

Pavlovo odvolání k císaři bylo jasnou odpovědí. „Je konec s tím, abyste si na mně hráli svoje hry. Nic nového se od vás nedozvím, nic nového mi neřeknete, vše podstatné jsem vám řekl. Nejsem k vašim dalším službám, zapomeňte na to. Chci k císaři!“

Paradox

Dnes běhají po svobodě lidé, kteří zjevně něco spáchali a dokonce víme co, ale neumíme je obžalovat tak, aby soud vynesl rozsudek. Díky kamarádům, politickým zájmům a ohebnosti práva končí vyšetřování ve ztracenu. Tehdy měli ve vězení Pavla, který zjevně nic, zač by měl být zatčen a souzen či potrestán, neprovedl. Místodržící měl problém, jak popsat jeho kauzu pro císařský dvůr. Jen kvůli politickým ohledům na Židy jej Festus nepropustil. Mohl to udělat, ale neměl na to. Pavel ale potřeboval do Říma a potřeboval stát před císařem. A bylo mu upřímně jedno, zda tam pojede jako vězeň či svobodný. Jak si poradí se žalobou, to nechal na nich. Věděl, že Pán vysvobozuje u o pout. Žil představou, že má práci ve Španělsku.

Agrippa jako expert

Ač předchozí jednání o vině a nevině byla vždy nechutnou tahanicí, tady to je ve vší důstojnosti a slávě; je přítomna generalita i městská honorace. Jakkoli Pavel neměl chuť už nic na svou obhajobu říkat a vyřídil to krátkým odvoláním, tady bude prostor pro svědectví. Agrippa má zahrát důležitou roli. Kdo to byl Herodes II. Agrippa? Syn krále Agrippy I. Za něhož byl popraven apoštol Jakub. Bratr Druzilly, družky Felixovy (toho už známe) a také bratr Bereniky, s níž žil v intimním vztahu. Židé jej neměli rádi, protože svévolně jmenoval nejvyššího kněze z privilegovaných židovských rodin. Měl to dobře spočítáno. Nakonec se ve válce židovské a před zničením Jeruzaléma zcela postavil za Řím. I před touto událostí měl velice dobré vztahy s Římem, kde nakonec skončil jako Praetor (vysoká hodnost jednoho z původně dvou náměstků císařových, kterých v prvním století přibýlo) a zemřel v roce 100 po Kristu.

Jak Agrippa zafunguje jako expert, to uvidíme příště. Nicméně z tohoto textu s Pavlem víme, že politické poměry nezměníme, neuděláme vládní politiku mravnější, nicméně nemusíme zůstat bez vlivu. A ten vliv je dán vědomím svrchované vlády Boží a naším posláním – Pavel ví, že má kázat a že bude kázat i před císařem. Čím žijeme a jaké cíle máme my?

Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej. Jaký prospěch má člověk, který získá celý svět, ale sám sebe ztratí nebo zmaří? Kdo se stydí za mne a za má slova, za toho se bude stydět Syn člověka, až přijde v slávě své i Otcově a svatých andělů. (Lukáš 9, 24-26)

42/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

Což se vám zdá neuvěřitelné, že Bůh křísí mrtvé?

(Skutky apoštolů 26, 8)

Skutky apoštolské 26, 1-32

Naděje vzkříšení

Apoštol Pavel je poprvé ušetřen trapného výstupu svých žalobců. Nebyli pozváni, přestože Pavel není před v klasickým výslechem, ale při obhajobě. Je mu tak dovolena obhajoba v neomezené míře. Pavel v takové chvíli maximálně využívá prostor pro to, aby řekl to, co říct chce. Všimněte si: Nikdo jej neobžaloval z toho, že by věřil ve zmrtvýchvstání. Pro tu věc pouze nastala vřava mezi politickými stranami židovského parlamentu (rady starších) v Jeruzalémě. Nicméně Pavel o zmrtvýchvstání mluví, protože chce, aby to Agrippa slyšel. Dvakrát se zmiňuje ve své řeči o tom, že ví, že Agrippa rozumí více, než ostatní (3. a 27. verš). Protože Pavel nedoufal v osvobození, do Říma chtěl tak jako tak, šlo mu o krále samotného. O zmrtvýchvstání mluvil proto, že chce mluvit o zmrtvýchvstalém Ježíši.

Já jsem tomu taky nevěřil...

Pavel tím vyjadřuje pochopení pro své žalobce i ty, kdo jej nyní slyší. Sjednocuje se s nimi, co jen to jde. Představuje se jako veřejně známý člověk, jenž byl pověstný svou zásadovostí už dávno. Není důvodu, aby si svým obrácením teprve vytvářel publicitu. Není to touha patřit mezi V.I.P. Přiznává se k zvilému odporu vůči učedníkům Pána Ježíše. Mluví o sobě „jako o smyslů zbaveném“ a otevřeně přiznává podíl na vraždění nevinných, kteří umírali jen pro svou víru, pro svůj názor. Ví dobře, kdo jej poslouchá. Jsou to lidé, jejichž svědomí je obtíženo. Ani náznakem tu nevidíme dělení na věřící a nevěřící. Na lepší a horší. Pavel hledá každou příležitost k tomu, aby bylo znát, že není o nic lepší, než jeho věznitelé a žalobci. O žalobcích mluví v jejich nepřítomnosti velice citlivě a taktně.

Nemohl jsem se postavit proti nebeskému vidění...

Za Pavlovou změnou stojí nadpřirozená moc. Pavlovo obrácení má své svědky. Sice neslyšeli, jen viděli a zažili moc zastavení spolu s Pavlem, v jejich životě – neméně zvilém a zlém – to nic neudělalo. Alespoň o tom nevíme. Pokání a nový život spolu s pověřením pro službu dostal jen Pavel. A naznačuje tím vyslyšajícím, že si Pán Bůh dělá, co chce, a že Moci Boží se nedá odolat. Pavel dobře ví, že Moc Boží působí i v té chvíli jeho svědectví. Festovou obranou je odmítnutí Pavlových řečí, jako bláznivých. Festus nic jiného neuměl. Agrippa uměl alespoň mlčet. Pak uzavřel slyšení krátkou větou. Ze síně spěšně utíkal a s ním i celý doprovod. Schovával se při tom za bezpohlavní respekt k římskému právu, trousí s Festem suché věty – aby skryli, že se jich evangelium dotklo.

Téměř... Málem. Málem by člověk byl křesťanem, málem bychom byli strženi do vozovky, havarovali, ztratili děti, partnera, práci... jak velmi nás Pán chrání zla. A jak velmi blízko jsme požehnání, milosti, záchrany. Jak blízko nám je Boží milost – a my ji míváme...

Kdo je skutečný blázen? Pavel, který připouští, že se choval jako smyslů zbavený či Pavel před Festem, který mu to přičítá: „Blázníš!“

Pavlovo bláznovství pro Krista je v 1. Korintským jinak popsáno a mohlo by se ještě doplnit příběhem Davida, který poskakoval před truhlou smlouvy...

43/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

Hospodin je spása spravedlivých, zástitou v čas soužení jim bývá. Hospodin jim pomáhá a vyvázat jim dává, dá jim z moci svévolníků vyvázat a zachrání je, protože se k němu utíkají.
(Žalm 37, 39n)

Skutky apoštolské 27, 1-44

Do Říma

Konečně se se pohnuly ledy. Nikde není psáno, že by Festus věděl, co má císaři napsat o Pavlovi. Tak velice si přál odborný posudek od Agrippy, ale protože se mu jej nedostalo, posílá Pavla do Říma jen tak. Julius, důstojník císařského pluku, dostává mezi dalšími vězni také Pavla v řetězech bez zvláštního doporučení pro císaře. S Pavlem ale jede doprovod: Lukáš, historik i lékař a Aristarchos z Tesaloniky. Díky Lukášovi máme velice detailní popis cesty i námořních pravidel a zvyklostí. Víme, že se eskorta vydává do Říma v nevhodný čas, případně musí počítat s přezimováním, protože podle historických záznamů nebyla po 15. září plavba úplně bezpečná a po 11. listopadu byla sebevražedná. Průvod vězňů se plaví po běžných linkách, na kterých se plaví různé lodě. Víme, že jedna z nich, plavící se pod Alexandrijskou vlajkou, nesla 276 pasažérů, což nebyl nijak velký počet na tehdejší plavidla. Vezla z Malé Ázie obilí, protože na ni Julius a jeho doprovod nastoupili v Myře, což byla pověstná sýpka otevřená pro daleké okolí. Loď byla tak naložena, že ji pro případ bouře lodníci převazovali zřejmě proto, aby se nerozlomila.

Vztah se buduje pomalu

Za povšimnutí stojí Pavlův vztah k Juliovi. Musí začít od začátku. Tady Pavlovi nepomůže, že je VIP v Cesareji a hledaný všemi předními Židy v Jeruzalémě a celém Judsku. Tady je na řetězu jako ostatní vězni. Julius dopřál Pavlovi dopřál možnost navštívit křesťany v Sidonu. Kdo to byl, to nevíme. Jinými slovy, Julius Pavlovi natolik důvěřoval, že mu dal opuštěák v řetězech, možná i s dozorem. Pak je ticho, nic nevíme až do Dobrých Přístavů. Tam se mu pokusil Pavel říci Juliovi svůj názor na plavbu jako chlap chlapovi, jenže pánové odborníci byli pro Julia důvěryhodnější. Eskortu se tedy dále svěřila odvážným mořským vlkům. Pavlova slova naznačují, že něco věděl, ale zatím zůstal v rovině porady. Vypluli a záhy se dostali do bouře, a tak druhý den letěl do moře náklad obilí a třetí den živobytí lodníků, lodní výbava. Po mnoha dnech se ozval Pavel tím nejnevhodnějším způsobem: „*Já to říkal...*“ Nicméně, tady nešlo o zadostiučinění Pavlovo, ale šlo o zjevení, které dostal Pavel v noci. Šlo do povzbuzení od amatéra profesionálům. Slova víry se ukázala pravdivými o půlnoci čtrnáctého dne. Lodníci zaslechli zřejmě příboj bijící o skály, ověřili si blízkost břehu olovnicí a pak ukotvili loď na zádi.

Tady už Pavel s Juliem jedná jako rovný s rovným. Lodníků je třeba i když má Pavel zjevení. Nesmí zmizet, jinak se nezachrání nikdo. A Julius jej poslouchá. Pavel podruhé dodává dobré víry posádce a pasažérům. Láme před nimi chléb, což není Večeře Páně, ale v křesťanském společném jídle je to vždy trochu jako Večeře Páně. Jisté je, že tímto jídlem získali dobrou mysl, což je vlastní smysl Večeře Páně. Pak vyházeli zbytek nákladu a pokusili se o přistání. Julius v tu chvíli zachránil Pavlovi život, protože vojáci věřili jen sobě a nemínili za uprchlé vězně pykat. Julius v poslední fázi už zase velí, i jemu zkušenost s Boží záchranou dodala dobré mysl. Více o něm nevíme. Nicméně tu vidíme Pavlovu péči o lidské životy. Je tu vidět Pavel jako pastýř.

Bůh Pavlovi daroval všechny

Musím při čtení tohoto textu myslet na uprchlíky, kteří se plaví z Afriky směrem k Itálii. Mnozí z nich zažívají podobné chvíle, když se stanou hříčkou vln¹¹. Loď, na které se plavil Pavel byla

11 **Český rozhlas 31. 1. 2009** http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/zzz/_zprava/542738

Ten týden na Lempeduse mi zůstal v hlavě. Zůstalo mi v paměti rozbouřené moře, dřevěný člun přeplněný lidmi, křik a hluk motorů.

Bylo už kolem deváté hodiny večer, když nám zavolala finanční policie, že vyjíždějí na záchrannou akci. O deset minut později jsme vyplouvali.

Moře bylo rozbouřené. Člun se kymácel a motory pravidelně zabíraly, když loď dosedala na hladinu. V černočerné tmě nebylo vidět absolutně nic. Jen na osvětlené obrazovce radaru malý křížek ukazoval cíl naší cesty. Pluli jsme asi dvě hodiny a pak se v dálce objevilo malé světlo, jako bludička. Byl to člun s uprchlíky.

Blížili jsme se pomalu a loď jsme opatrně objeli, abychom k ní nepřipluli zezadu. Jen tak se záchranné čluny přibližují,

zničena na břehu. Nicméně všichni lidé byli zachráněni. Pavel nedostal svobodu, ale lidi na lodi. Pán Bůh nám nedává svobodu od bouří tohoto světa. V divokých vlnách nám dává ale lidi. Pavel nakonec nemusel velet, ale řídil přistání. Poslechl jej důstojník, podřídili se mu námořníci. To je první význam toho, že byli lidé Pavlovi dáni. Tak všem pomohl ke spasení lidského života. Navazuje tím na Josefa v Egyptě či Daniele v Babylóně.

Zda pomohl některému z nich k víře, to nevíme. Julius i další lidé z paluby se nám ztrácí z obzoru a Lukáš o nich nic nenapsal. To však neznamená, že je Pavel nevrátil Pánu, jako učedníky Ježíšovy. To je druhý význam. Pán Bůh *dává* svým učedníkům lidi. On opatřuje ty, kteří mají být zachráněni k životu věčnému.

protože jinak se vystrašení lidé - neznalí moře - na malém plavidle zvednou a mávají na blížící se záchranu. Plavidlo by se mohlo převrátit. A hlavně vypínají motor a malá loď je pak neovladatelná a na vlnách se zmítá a točí.

V kroužícím pruhu silného reflektoru se objevilo plavidlo s uprchlíky. Byl to starý dřevěný rybářský člun napěchovaný lidmi. Seděli a stáli, hlava na hlavě. Člun se zmítal na rozbouřeném moři. Výkřiky uprchlíků se mísily s povely námořníků v různých jazycích, aby zůstali sedět. Vše přehlušoval hluk motorů a vln narážejících a tříštících se na bocích plavidel.

Opatrně jsme se přiblížili, abychom se pokusili vzít na palubu uprchlíky, ale moře bylo příliš rozbouřené. Dva mladí muži ale vyskočili z dřevěné loďky a chytli se za balóny, které chrání boky lodí při přistávání u mola. Velké balóny jsou mokré a muži po nich skouzli do vody. Jeden se držel na hladině, ale druhý zmizel v temné hloubce. Trvalo to nekonečně dlouhých deset minut, než se podařilo zachránit a vytáhnout na palubu toho, který se neutopil. Kapitán musel zakročit, aby se mu jeho chlapci nevrhli do moře zachraňovat trosečníka.

Námořníkům se nepodařilo vzít uprchlíky na palubu, moře bylo příliš rozbouřené, a tak jsme pomalu doprovázeli dřevěný člun do přístavu. Doprovázelo nás zpěvavě děkování bohu zachráněného uprchlíka. Nechybělo už moc do svítání, když jsme dorazili k molu.

Dřevěný člun přirazil k molu tvrdě, ale nikomu to nevadilo. Děti, které jsme před tím ani neviděli, vyskočily na molo jako první. Na plavidle pro pět rybářů bylo 170 lidí. 170 lidí vyčerpaných cestou, která trvala tři dny a tři noci, tři dny a tři noci uprostřed ničeho - jen nekonečné moře kolem dokola, ve dne i v noci.

Čluny pobřežní stráže vyplouvaly ještě dva dny na moře, aby hledaly utopeného muže. Nenašly ho.

Hřbitov na Lampeduse je malý, přeplněný hrobkami. U hřbitovní zdi je 15 hrobů v zemi. Jsou to hroby lidí, kteří nepřezili cestu přes moře. Nikdo nezná jejich jména. Mají pouze čísla.

44/ Skutky Ducha svatého mezi lidmi

Hle, dal jsem vám moc šlapat po hadech a štírech a po veškeré síle nepřítele, takže vám v ničem neuškodí.
(Lukáš 10, 19)

Skutky apoštolské 28, 1-10

Útočiště

Ostrov Malta (Melite) byl obydlen barbary, jak se říkalo obyvatelům, kteří mluvili jinak, než řecky. Féničané ostrov drželi od sedmého století před Kristem. Z prvního století po Kristu byly zachovány dvojjazyčné nápisy. Ostrov přešel roku 218 po Kristu plně do římské správy. Hezké je, že v řeči obyvatel se ostrov nazýval *Útočiště*, což muselo Pavlovi znít velice mile.

Lukáš zaznamenal, že byli velice vřele přijati. Dá se to vykládat jako součást Božího zaopatření. Ostrované věděli, čemu se dá říkat zázrak. Záchrana pasažérů zmítaných *Euroclydonem*, silným severovýchodním větrem, který nedával moc šanci na přežití, byla více než obdivuhodná.

Každopádně ji bral Pavel s vděčností, povzbudila jej k aktivitě a chvíle bez okovů si užíval v plné práci po boku domácích obyvatel. Sbíral dřevo a krmil oheň, u kterého se mohli všichni zahřát, protože na počátku listopadu bylo zima a déšť už tak dost mokré cestovatele mohl dodělat.

Ač dnes na Maltě nežijí žádní jedovatí hadi, tehdy museli domorodci dobře vědět, že kousnutí zmije je smrtelné. Uštknutí přisoudili pomstě bohyně spravedlnosti *Diké* či odplaty *Nemésis*, která většinou viníky pronásledovala tak dlouho, až je dostihla. Logika pohanství se tu ukazuje v plném světle: Jsi postižen něčím nebezpečným? Bohové jsou proti tobě. Zvládneš i životní nebezpečí? Jsi sám bohem. Člověk je uprostřed těchto božských krajností pouhou hříčkou osudu. Musí se obstarat sám. Je bezbranný a zůstává mimo zájem bohů, ti mají svoje starosti. Oč jiná je denodenní péče nebeského Otce, kterou můžeme díky Pánu Ježíši mít i my.

Uzdravování nebo evangelizace?

Nejen rozdělaný oheň, ale otevřené dveře u správce ostrova na jeho statcích, jsou pro cestovatele významným darem. Pokud byli zachráněni všichni a hosty byli všichni, je to více než šlechetné zaopatření. Pavlova odpověď je jasná a adresná. Otec správcův stůně úplavici a má horečky. Mohla to být tak zvaná *Maltská horečka*, již jako infekci přenášely kozy na člověka svým mlékem. Pavel se modlí a vkládá ruce. Měl sice vedle sebe lékaře Lukáše, ale ten neordinoval žádné medikamenty. Uzdravuje tu Boží moc a tato moc je vstřícná i vůči dalším obyvatelům. Přijít může ve třech měsících kdokoliv. Do konce února zůstal Pavel a celý doprovod na ostrově. Není tu zmínka o žádném kázání, jako by se nic nedělo. Což, jak známe Pavla, vypadá nepravděpodobně.

Lukáš naopak zmiňuje hmotné zabezpečení, které dostali od mnoha lidí na cestu do Říma. Vděční pacienti a vděční cestovatelé. Je z těch zmínek vidět, že Pavel a jeho doprovod dovedli docenit laskavé přijetí ostrovanů.

Obyčejná vděčnost za zaopatření v pohanském prostředí je dost velkým svědectvím o Boží velikosti a slávě.